1.11.2016 Coen van Setten

BROEDVOGELS VAN DE BEBOUWDE KOM VAN WAGENINGEN IN 1993

HENRIK DE NIE, MARK BAKKER
& HARM JAN KWIKKEL

Een inventarisatierapport over stadsvogels, uitgevoerd door leden van de KNNV vogelwerkgroep Wageningen en omstreken.

Uitgave: KNNV Afdeling Wageningen en omstreken
E-mail: secretaris@wageningen-eo.knnv.nl
Website: www.knnv.nl/wageningen

Copyright: KNNV afdeling Wageningen en omstreken.

De inhoud van dit rapport mag worden gebruikt voor doeleinden van natuurstudie, natuurbescherming, natuurbeleving en natuureducatie mits met duidelijke bronvermelding.

INHOUDSOPGAVE

blz.

1. INLEIDING

2. WERKWIJZE

2. BESCHRIJVINGEN VAN DE PLOTS (STADSWIJKEN)

5. ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE RESULTATEN

6. TABELLEN

13. RESULTATEN PER SOORT

18. VERSPREIDINGSKAARTEN PER SOORT

61. BIJLAGE

INLEIDING

Waarom dit stadsvogelproject?

Vogels kijken doen de meeste mensen het liefst in de 'vrije natuur', dat wil zeggen in terreinen die we natuurgebieden noemen. Daar vindt men de leuke verrassingen in een mooie omgeving. Toch zijn mensen vaak ook blij verrast met de vogels in hun tuin of op hun balkon, zeker als het ongewone soorten zijn zoals Goudvink, Grote bonte specht of Grauwe vliegenvanger. Maar ook de 'gewone' soorten als Merel en Huismus betekenen veel voor de mens. Zingende Merels horen bij het einde van de winter, maar ook bij de sfeer van een zomeravond na een regenbui. Het getsjilp van Huismussen, de bezigheden van Koolmezen in de buurt van een nestkastje zijn voor veel mensen een bron van genoegen. Kort gezegd: in de stad woont de mens eigenlijk heel intiem samen met een aantal vogelsoorten.

Wat weten we eigenlijk van al deze soorten die zo dicht bij de mens zijn gaan wonen? Eigenlijk niet zoveel. Daarom wilde de Vogelwerkgroep hier een onderzoek naar doen. Vergelijkbare studies zijn al uitgevoerd in Winterswijk en Eindhoven. We richtten ons bewust op vogels van woonwijken en niet in parken of parkachtige omgevingen zoals Wageningen Hoog en de parken op Wageningse berg. De vraag was: welke vogels komen voor in welke aantallen in onze woonomgeving in 1993. Later kan deze vraag nader uitgewerkt worden in: hoe bepaalt de ouderdom van een woonwijk en de hoeveelheid groen de vogelstand? We zijn echter begonnen met ijverig de broedvogels te tellen.

Omdat de behoefte aan woonruimte nog steeds stijgt, worden steden steeds groter. Steeds meer mensen wonen in verstedelijkt gebied, ver van het platteland. Bovendien nemen de natuurwaarden van het omliggende platteland af door rationalisaties. De natuurwaarden van het stedelijke gebied stijgen. Dit is door de mens gemaakte natuur als gevolg van stadsaanleg en het maken van recreatiegebieden. Als men rekening wil houden met de vogelstand dan is dit soort onderzoek van groot belang.

Dit rapport doet verslag van de telactiviteiten van elf leden van de KNNV-vogelwerkgroep die in tien verschillende delen van de stad Wageningen de vogels hebben geïnventariseerd. Daarnaast worden gegevens gepresenteerd van een transect (=fietsroute) tussen Bennekom en de Dreijen. De daar waargenomen broedvogels zijn typisch voor de overgangszone tussen stedelijke bebouwing, bos en agrarisch gebied (Tabel 3).

De verwerking van de gegevens vergde veel meer tijd dan verwacht. Aan een gedegen uitwerking, waarin relaties tussen bewoningsdichtheid en aard van de groenvoorziening exact worden weergegeven, zijn we (nog) niet toe gekomen. Dit rapport geeft de belangrijkste resultaten. Wij hopen dat er op dit onderzoek een vervolg komt en dit rapport beschouwen we meer als een presentatie van de 'kale' gegevens.

Henrik de Nie
Mark Bakker
Harm Jan Kwikkel

Wageningen, februari 1994

WERKWIJZE

De werkgroep heeft samen met de Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland (SOVON) instructies gemaakt voor het inventariseren van stadsvogels (zie bijlage). Deze instructies zijn praktische uitwerkingen van de "Handleiding SOVON broedvogelonderzoek", toegespitst op typische stadsvogels als stadsduif, Huismus, Gierzwaluw, Merel, Spreeuw, Zwarte roodstaart, Heggemus en Wilde Eend/soepeend. Daarnaast kreeg iedere waarnemer de eerder genoemde SOVON handleiding uitgereikt en een kaart van zijn wijk (plot) op een schaal van 1: 1000. Verder is een speciale 'werkavond' van de Vogelwerkgroep gewijd aan stadsvogels. De bedoeling was dat ieder minstens 4 maar liefst 6 bezoeken bracht in de vroege uren rond zonsopgang in de periode 15 maart tot 15 juni.

In het kort komt het er op neer dat een vogel als broedvogel wordt beschouwd als hij (soms ook zij) zich zingend, of anderszins gedragend als vogel met voortplantingsambities, wordt aangetroffen op een bepaalde plaats. Per waarnemingsdag wordt dit genoteerd. Per soort worden de notities uitgewerkt. Voor iedere soort gelden andere criteria over het aantal waarnemingen op een plek en de periode waarin de vogel werd geobserveerd. Als aan de criteria is voldaan, wordt de vogel als 'territoriumhouder' op de kaarten ingetekend. Een stip op de kaart wil echter niet zeggen dat de vogel met succes gebroed heeft. Voor nadere details zie bijlage.

BESCHRIJVINGEN VAN DE PLOTS

Centrum, oude stadsgedeelte, Markt, Bowlespark (8 ha) Waarnemer: Mark Bakker
Bezoeken:

1.	16 maart	5.54-7.16
2.	2 april	5.35-6.55
3.	7 april	6.32-7.30
4.	20 april	5.49-7.01
5.	14 mei	4.51-6.15
6.	25 mei	4.48-5.56
7.	11 juni	5.15-6.05
7.	25 juni	5.08-5.40

En aanvullende bezoeken voor Gierzwaluwproject.

Nude oost (16,5 ha) Waarnemer: Arjen Ovaa
Bezoeken:

1.	20	maart
2.	7	april
3.	16	april
4.	28	april
5.	13	mei
6.	30	mei
7.	11	juni

Nude west (29 ha)
Waarnemer: Peter Spierenburg Flats uit jaren 60 (11,5 ha), laagbouw (jaren 80), 2 ha, School en parkachtige omgeving (2 ha), Oude huizen (< jaren 50) 1,5 ha en industrieterrein 6 ha.
Bezoeken:

1.	15	maart	6.30-8.30
2.	27	maart	5.45-7.15
3.	9	april	5.25-8.00
4.	20	april	5.10-7.30
5.	14	mei	4.45-7.15
6.	24	mei	5.15-6.30
7.	8	juni	4.50-6.15
8.	19	juni	4.30-6.00

Avondbezoek t.b.v. Gierzwaluwen

Van Uvenweg-Rooseveltweg (26,5 ha)
Waarnemer: Jan-Joost Bakhuizen Bezoeken:

1.	8	maart
2.	26	maart
3.	14	april
4.	29	april
5.	21	mei
6.	28	mei
7.	5	juni
8.	10	juni

Rooseveltweg-Churchillweg (16,5 ha)
Waarnemer: Henrik de Nie
Bezoeken:

1.	15	maart	6.00-7.15
2.	20	maart	5.45-7.00
3.	27	maart	7.20-8.40
4.	31	maart	6.50-7.20
5.	3	april	5.50-7.10
6.	9	april	6.30-7.45
7.	17	april	5.45-7.15
8.	24	april	5.30-7.10
9.	30	april	5.15-7.10
10.	31	mei	5.45-6.40

Aanvullende avondbezoeken:

7	april
15	april
22	april
23	april
2	mei
30	mei
4	juni

Pomona (5,6 ha) Waarnemer: Bert van der Geest Bezoeken:

1.	11	maart
2.	17	april
3.	30	april
4.	9	mei
5.	30	mei
6.	28	juni

Tarthorst (17 ha)
Waarnemers: Harm Jan Kwikkel en Nellie Peverelli

1.	15 maart	7.00-9.15
2.	26 maart	5.30-7.30
3.	8 april	6.00-7.15
4.	17 april	6.00-7.30
5.	25 april	4.50-6.40
6.	5 mei	5.30-7.30
7.	10 mei	9.00-10.00
8.	26 mei	5.45-7.00
9.	12 juni	6.15-7.30

en aanvullende waarnemingen voor Gierzwaluwen en twee extra bezoeken door M.Bakker i.v.m. Gierzwaluwen.

Jagerskamp (9 ha)
Waarnemer: Koen van Setten bezoeken:

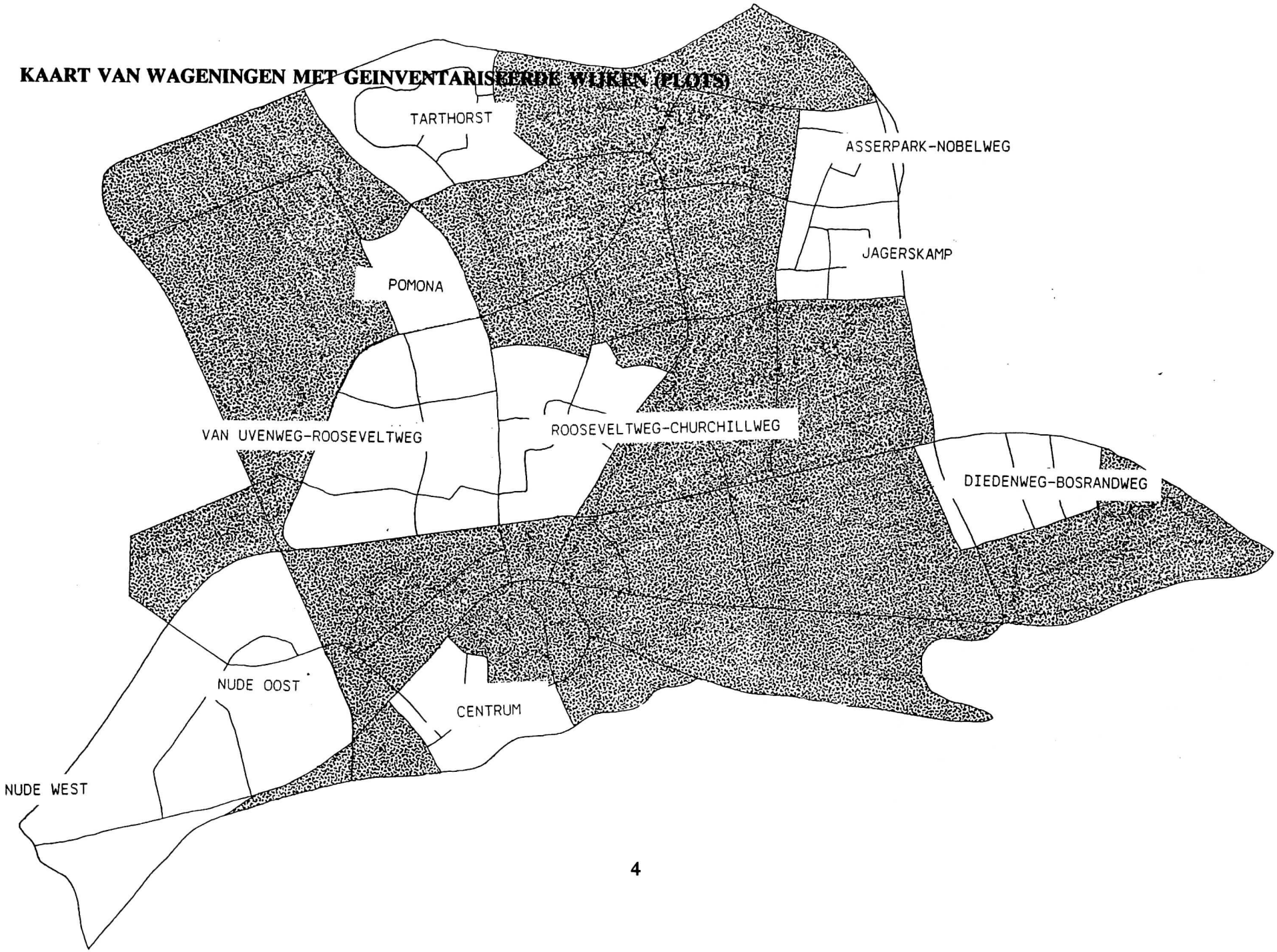
1	20	maart	6.00-7.30
2	9	april	6.35-8.00
3	29	april	5.50-7.50
4	14	mei	5.35-7.45

Asserpark Nobelweg (6,5 ha) Waarnemer: George Schuyl Vier bezoeken in april, mei en juni (geen notities bewaard, beoordeling door redactie van BMP criteria was onmogelijk).

Diedenweg Bosrandweg (10,5 ha)
Waarnemer: Wim Bosch
Bezoeken:

1.	16	april
2.	28	april
3.	18	mei
4.	8	juni

KAART VAN WAGENINGEN MET GEINVENTARISEERDE WIJKEN (PLOTS)

ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE RESULTATEN

Tien wijken, in het vervolg 'plots' genoemd, zijn geïnventariseerd op broedvogels. De grootte van zo'n plot varieert tussen de 5,6 tot 26,5 ha, de totale oppervlakte aan geïnventariseerd gebied is 145 ha. (zie Tabel 1). Er zijn territoria vastgesteld van 44 verschillende soorten vogels. Een territorium duidt waarschijnlijk op broeden. De meeste soorten (33 en 32) werden waargenomen in plots die relatief veel groen bevatten, speciaal oud geboomte en wat struiken. Dit was het geval in het centrum (waarin ook het park met het Wallenpad) en het plot Van Uvenweg-Rooseveltweg-Lawickse Allee. In Tabel 1 is te zien dat de andere acht plots volgden op afstand met 21 (Tarthorst) tot 15 soorten (Asserpark-Diedenweg).

Het aantal broedvogels per oppervlakte eenheid is weergegeven in Tabel 2. Per soort per plot is de dichtheid omgerekend naar 100 ha (=1 km^2). Voor het hele plot staat onderaan de totale vogeldichtheid, dus voor alle soorten samen. Dit is uitgedrukt in broedvogels per ha. Het valt op dat ook hier het centrum het hoogst scoort met een vogeldichtheid van 32 per ha. Het gemiddelde voor alle 10 plots was 14. De laagste dichtheid werd aangetroffen in de Nude oost: 5,6 broedvogels per ha. In deze wijk is veel hoogbouw. Uit dit alles blijkt hoe rijk aan vogels (niet aan soorten, maar aan individuen) de stad is. In Tabel 3 staan de resultaten van een broedvogeltelling langs de Oude Diedenweg door een gevarieerd landschap. Hierin is de vogeldichtheid bepaald op 5,5 vogels per ha. Het aantal soorten is daarentegen even hoog als in het beste stadsplot: 33 soorten.

De verschillen hangen samen met de dichtheid van de menselijke bewoning, de ouderdom van de huizen en het karakter van het groen (hoogte struiklaag en geboomte). Daarnaast zijn er (helaas) ook de verschillen in vaardigheid en inspanning van de diverse waarnemers, ondanks de uitgebreide instructies.

Tabel 1. Aantallen per plot

Vogelsoort	Centrum 8 ha	Nude Oost 16,5 ha	Nude West 29 ha	Van Uven -Rooseveltweg 26,5 ha
Knobbelzwaan	1	0	0	0
Wilde-/soepeend	10	2	8	0
Waterhoen	5	1	2	0
Stadsduif	26	0	8	0
Houtduif	7	5	9	29
Turkse tortel	11	6	8	24
Koekoek	0	0	0	1
Grote bonte specht	1	0	1	0
Gierzwaluw	13	4	0	12
Witte Kwikstaart	1	0	1	2
Winterkoning	6	3	6	4
Heggemus	6	7	11	22
Roodborst	4	0	2	4
Zwarte roodstaart	0	2	3	1
Merel	26	21	44	126
Zanglijster	1	0	1	1
Grote lijster	1	0	1	2
Bosrietzanger	0	0	0	0
Kleine karekiet	0	0	1	0
Spotvogel	2	0	0	1
Braamsluiper	0	0	0	2
Grasmus	0	0	2	0
Tuinfluiter	0	0	3	1
Zwartkop	2	4	4	4
Tjiftjaf	6	2	6	4
Goudhaantje	0	0	0	1
Gr. vliegenvanger	2	0	3	1
Staartmees	1	0	1	2
Kuifmees	0	0	0	0
Pimpelmees	6	2	6	14
Koolmees	7	4	13	16
Boomkruiper	2	1	2	3
Vlaamse gaai	0	0	2	0
Ekster	3	0	2	3
Kauw	29	1	9	32
Zwarte kraai	2	0	3	5
Spreeuw	34	7	21	29
Huismus	33	16	75	96
Ringmus	1	0	0	0
Vink	2	3	6	11
Groenling	4	1	8	14
Putter	3	0	0	2
Kneu	0	0	0	0
Goudvink	1	0	0	0
Aantal soorten	33	19	32	31

(vervolg Tabel 1)

Vogelsoort	Roosevelt -Churchillweg 16,5 ha	Pomona 5,6 ha	Tarthorst 17ha
Knobbelzwaan	0	0	0
Wilde-/soepeend	0	1	13
Waterhoen	0	0	1
Stadsduif	0	0	0
Houtduif	3	6	4
Turkse tortel	7	0	7
Koekoek	0	0	0
Grote bonte specht	0	0	0
Gierzwaluw	14	0	2
Witte kwikstaart	1	0	0
Winterkoning	0	3	6
Heggemus	7	4	12
Roodborst	0	0	2
Zwarte roodstaart	0	0	0
Merel	56	17	68
Zanglijster	0	0	0
Grote lijster	0	0	0
Bosrietzanger	1	0	0
Kleine karekiet	0	0	1
Spotvogel	0	1	0
Braamsluiper	0	0	0
Grasmus	0	0	0
Tuinfluiter	0	1	0
Zwartkop	0	3	2
Tjiftjaf	1	4	5
Goudhaantje	0	0	0
Gr. vliegenvanger	0	0	0
Staartmees	0	0	0
Kuifmees	0	0	0
Pimpelmees	4	2	10
Koolmees	8	8	14
Boomkruiper	0	1	0
Vlaamse gaai	1	0	1
Ekster	3	3	2
Kauw	4	0	0
Zwarte kraai	0	0	2
Spreeuw	11	1	18
Huismus	72	9	113
Ringmus	0	0	0
Vink	1	1	6
Groenling	4	5	9
Putter	2	0	0
Kneu	0	0	0
Goudvink	0	0	0
aantal soorten:	16	15	20

(Vervolg Tabel 1)

Vogelsoort	Jagerskamp 9 ha	Asserpark Nobelweg 6,5 ha	Diedenweg Bosrandweg 10,5 ha
Knobbelzwaan	0	0	0
Wilde-/soepeend	0	0	0
Waterhoen	0	0	0
Stadsduif	0	0	0
Houtduif	4	3	6
Turkse tortel	4	6	3
Koekoek	0	0	0
Grote bonte specht	0	0	0
Gierzwaluw	0	5	0
Witte kwikstaart	0	1	0
Winterkoning	5	2	2
Heggemus	7	3	5
Roodborst	1	0	1
Zwarte roodstaart	0	0	0
Merel	36	22	31
Zanglijster	0	0	1
Grote lijster	0	0	0
Bosrietzanger	0	0	0
Kleine karekiet	0	0	0
Spotvogel	0	0	0
Braamsluiper	0	0	1
Grasmus	0	0	0
Tuinfluiter	0	0	0
Zwartkop	0	1	1
Tjiftjaf	1	1	5
Goudhaantje	0	0	0
Gr. vliegenvanger	0	0	0
Staartmees	0	0	1
Kuifmees	1	0	0
Pimpelmees	6	2	3
Koolmees	9	2	12
Boomkruiper	0	0	0
Vlaamse gaai	0	0	0
Ekster	1	2	1
Kauw	20	5	1
Zwarte kraai	0	0	0
Spreeuw	15	6	7
Huismus	61	33	20
Ringmus	0	0	0
Vink	1	0	7
Groenling	1	0	3
Putter	0	0	0
Kneu	0	0	2
Goudvink	0	0	0
aantal soorten:	16	15	20

Tabel 2. Dichtheden omgerekend per 100 ha.

Vogelsoort	Centrum	Nude Oost	Nude West	Van Uven -Rooseveltweg
Knobbelzwaan	13	0	0	0
Wilde-/soepeend	125	12	28	0
Waterhoen	63	6	7	0
Stadsduif	325	0	28	0
Houtduif	88	30	31	109
Turkse tortel	138	36	28	91
Koekoek	0	0	0	4
Grote bonte specht	13	0	3	0
Gierzwaluw	163	24	0	45
Witte kwikstaart	13	0	3	8
Winterkoning	75	18	21	15
Heggemus	75	42	38	83
Roodborst	50	0	7	15
Zwarte roodstaart	0	12	10	4
Merel	325	127	152	475
Zanglijster	13	0	3	4
Grote lijster	13	0	3	8
Bosrietzanger	0	0	0	0
Kleine karekiet	0	0	3	0
Spotvogel	25	0	0	4
Braamsluiper	0	0	0	8
Grasmus	0	0	7	0
Tuinfluiter	0	0	10	4
Zwartkop	25	24	14	15
Tjiftjaf	75	12	21	15
Goudhaantje	0	0	0	4
Gr. vliegenvanger	25	0	10	4
Staartmees	13	0	3	8
Kuifmees	0	0	0	0
Pimpelmees	75	12	21	53
Koolmees	88	24	45	60
Boomkruiper	25	6	7	11
Vlaamse gaai	0	0	7	0
Ekster	38	0	7	11
Kauw	363	6	31	121
Zwarte kraai	25	0	10	19
Spreeuw	425	42	72	109
Huismus	413	97	259	362
Ringmus	13	0	0	0
Vink	25	18	21	42
Groenling	50	6	28	53
Putter	38	0	0	8
Kneu	0	0	0	0
Goudvink	13	0	0	0
aantal terr./ha	32	5,6	9,4	18

(Vervolg Tabel 2)

Vogelsoort	Roosevelt -Churchillweg	Pomona	Tarthorst
Knobbelzwaan	0	0	0
Wilde-/soepeend	0	18	65
Waterhoen	0	0	6
Stadsduif	0	0	0
Houtduif	18	107	24
Turkse tortel	42	0	41
Koekoek	0	0	0
Grote bonte specht	0	0	0
Gierzwaluw	85	0	12
Witte kwikstaart	6	0	0
Winterkoning	0	54	35
Heggemus	42	71	71
Roodborst	0	0	12
Zwarte roodstaart	0	0	0
Merel	339	304	400
Zanglijster	0	0	0
Grote lijster	0	0	0
Bosrietzanger	6	0	0
Kleine karekiet	0	0	6
Spotvogel	0	18	0
Braamsluiper	0	0	0
Grasmus	0	0	0
Tuinfluiter	0	18	0
Zwartkop	0	54	12
Tjiftjaf	6	71	29
Goudhaantje	0	0	0
Gr. vliegenvanger	0	0	0
Staartmees	0	0	0
Kuifmees	0	0	0
Pimpelmees	24	36	59
Koolmees	48	143	82
Boomkruiper	0	18	0
Vlaamse gaai	6	0	6
Ekster	18	54	12
Kauw	24	0	0
Zwarte kraai	0	0	12
Spreeuw	67	18	106
Huismus	436	161	665
Ringmus	0	0	0
Vink	6	18	35
Groenling	24	89	53
Putter	12	0	0
Kneu	0	0	0
Goudvink	0	0	0
aantal terr./ha	12	13	17

(Vervolg Tabel 2)

Vogelsoort	Jagerskamp	Asserpark-Nobelweg	Diedenweg-Bosrandweg	Totaal
Knobbelzwaan	0	0	0	1
Wilde-/soepeend	0	0	0	22
Waterhoen	0	0	0	6
Stadsduif	0	0	0	23
Houtduif	44	46	57	52
Turkse tortel	44	92	29	52
Koekoek	0	0	0	1
Grote bonte specht	0	0	0	1
Gierzwaluw	0	77	0	34
Witte kwikstaart	0	15	0	4
Winterkoning	56	31	19	25
Heggemus	78	46	48	58
Roodborst	11	0	10	10
Zwarte roodstaart	0	0	0	4
Merel	400	338	295	308
Zanglijster	0	0	10	3
Grote lijster	0	0	0	3
Bosrietzanger	0	0	0	1
Kleine karekiet	0	0	0	1
Spotvogel	0	0	0	3
Braamsluiper	0	0	10	2
Grasmus	0	0	0	1
Tuinfluiter	0	0	0	3
Zwartkop	0	15	10	14
Tjiftjaf	11	15	48	24
Goudhaantje	0	0	0	1
Gr. vliegenvanger	0	0	0	4
Staartmees	0	0	10	3
Kuifmees	11	0	0	1
Pimpelmees	67	31	29	37
Koolmees	100	31	114	65
Boomkruiper	0	0	0	6
Vlaamse gaai	0	0	0	3
Ekster	11	31	10	14
Kauw	222	77	10	70
Zwarte kraai	0	0	0	8
Spreeuw	167	92	67	103
Huismus	678	508	190	364
Ringmus	0	0	0	1
Vink	11	0	67	26
Groenling	11	0	29	34
Putter	0	0	0	5
Kneu	0	0	19	1
Goudvink	0	0	0	1
aantal ter./ha	19	14	11	14

Tabel 3. Resultaat transecttelling Oude Diedenweg. Dit gebied bestaat uit ca. 25 ha dorpswoningen, kleinschalig akkerland en bos (voornamelijk de begraafplaats).

Vogelsoort	Territoria
Fazant*	1
Holeduif	1
Houtduif	7
Turkse tortel	2
Koekoek	1
Grote bonte specht	1
Boerenzwaluw*	1
Witte kwikstaart	1
Winterkoning	6
Heggemus	9
Roodborst	9
Gekraagde roodstaart*	2
Merel	13
Zanglijster	2
Grote lijster	2
Zwartkop	4
Tjiftjaf	8
Staartmees	1
Glanskop*	1
Matkop*	1
Pimpelmees	7
Koolmees	5
Booklever	2
Boomkruiper	3
Vlaamse gaai	2
Ekster	3
Kauw	5
Zwarte kraai	2
Spreeuw	9
Huismus	16
Ringmus	2
Vink	7
Groenling	4
Totaal	138 (33 soorten)

* Soorten die niet in de stad zijn waargenomen als broedvogel

RESULTATEN PER SOORT

De Aalscholver (Phalacrocorax carbo) is alleen overvliegend waargenomen.

Van de Knobbelzwaan (Cygnus olor) is een territorium vastgesteld in stadsgracht.

De Wilde eend (Anas platyrhynchos), soms als bastaard of als bontgekleurde parkeend had territoria in waterpartijen in het centrum, de Nude (oost en west), Pomona en de Tarthorst. Gemiddeld zijn er 20 territoria per 100 ha.

Van de Sperwer (Accipiter nisus) is geen territoria vastgesteld. Deze stootvogel wordt wel gedurende broedseizoen in de stad waargenomen.

De Boomvalk (Falco subbuteo) wordt in broedtijd wel boven Wageningen waargenomen. M. Bakker zag minstens vijf keer Boomvalken tijdens Gierzwaluwtellingen.

Het Waterhoen (Gallinula chloropus) broedt samen met de Wilde Eend/parkeend in dezelfde plots (behalve Pomona) bij waterpartijen. Minder frequent als de eenden: gemiddeld 6 territoria per 100 ha.

Er is een kolonie stadsduiven (Columba livia domesticus) van ca. 20 paar op en rond de kerk in het centrum. Daarnaast zijn er vestigingen in de buurt van de kerk en verder komen stadsduiven voor in de Nude (west). Verder opvallend weinig vastgesteld in andere wijken.

De Houtduif (Columba palumbus) komt als broedvogel voor in alle onderzochte wijken. De hoogste dichtheid is gevonden in plots Pomona (107 territoria per 100 ha) en aansluitende stuk tussen Van Uvenweg en Lawickse Allee (109 territoria per 100 ha). Hoge bomen in tuinen aan Lawickse Allee zijn favoriet. Opvallend is de geringe dichtheid in het plot tussen Rooseveltweg en Churchillweg (18 territoria per 100 ha). In dit plot staan relatief weinig hoge bomen. Gemiddeld zijn er 52 territoria per 100 ha. In de Avifauna van Wageningen wordt gemeld dat de Houtduif in de bebouwing al snel onder de 10 per 100 ha daalt. Dit is dus niet het geval.

De Turkse tortel (Streptopelia decaocto) komt als broedvogel voor in bijna alle onderzochte wijken. De hoogste dichtheid is gevonden in het centrum plot (138 territoria per 100 ha). Opvallend is de afwezigheid in plot Pomona. Gemiddeld zijn er 52 territoria per 100 ha net als de Houtduif. Schattingen uit 1970 (zie Avifauna van Wageningen e.o.) overschrijden de 100 per 100 ha.

Eigenlijk niet helemaal binnen het plot is de Koekoek (Cuculus canorus) twee keer gehoord in het park bij het IAC. Verder in een boomgaard naast plot Pomona gehoord.

De Steenuil (Athene noctua) is waargenomen in boomgaard naast het plot Pomona.

De Gierzwaluw (Apus apus) is een lastig te inventariseren soort. In de meeste telgebieden is het aantal onderschat omdat de tijdsbesteding en tijdstip van de dag van een 'gewone' inventarisatie voor Gierzwaluwen ontoereikend is. De hoeveelheid (extra) tijd die de waarnemers van de plots in het Centrum, Rooseveltweg-Churchillweg en Pomona hebben besteed, maakt dat hun schattingen (respectievelijk 33, 14 en 2 paar) vermoedelijk het dichtst bij de werkelijkheid liggen. Buiten de geïnventariseerde plots is ook naar Gierzwaluwen gekeken, maar niet alle goede Gierzwaluwplots zijn onderzocht. In totaal zijn 201 paren vastgesteld. De hele Wageningse populatie beloopt in de honderden paren. Dit loopt goed in de pas met de meest recente totaalschatting van 325 paar voor heel Wageningen (zie artikel van Henk Offringa in Pennevluchten 12/1:4, 1994)

Van de Grote bonte specht (Dendrocopus major) zijn in twee plots een territorium vastgesteld. Verder is er in het plot Van Uvenweg-Lawickse Allee een waarnemingen op 11/7 juli gedaan.

De Witte kwikstaart (Motacilla alba alba) is in vijf van de tien plots als territoriumhouder vastgesteld. Platte daken van relatief hoge flats zijn favoriet als broedplaats.

De Winterkoning (Troglodytes troglodytes) is als territoriumhouder in bijna alle plots waargenomen. De hoogste dichtheid werd bereikt in het centrum (75 territoria per 100 ha). De soort ontbrak in het plot Rooseveltweg-Churchillweg; is daar wel buiten BMP-periode gehoord en in andere jaren als broedvogel vastgesteld. De gemiddelde dichtheid is 26 territoria per 100 ha.

De Heggemus (Prunella modularis) is als territoriumhouder vastgesteld in alle tien plots, in onderling vergelijkbare dichtheden. Het hoogste in het centrum en Pomona (75 en 71 territoria per 100 ha), het laagste in Nude west (38 territoria per 100 ha). Het gemiddelde bedraagt 57 territoria per 100 ha.

De Roodborst (Erithacus rubecula) is in zes van de tien plots als territoriumhouder vastgesteld. 's Winters komt de roodborst veel talrijker voor in stadstuinen. Werd in aantal plots alleen voor 1 mei zingend waargenomen. In totaal 9 territoria per 100 ha. De hoogste dichtheid werd gevonden in het centrum (Wallenpad).

Een waarneming op 25 mei van een zingende Nachtegaal (Luscinia megarhynchos) rechtvaardigt een territorium ten zuiden van de Grebbedijk in de uiterwaarden.

De Zwarte roodstaart (Phoenicurus ochruros) is slechts in drie van de tien plots als territoriumhouder waargenomen. Het meest in de Nude. De totale dichtheid bedraagt 4 territoria per 100 ha.

De Merel (Turdus merula) is op de Huismus na de talrijkste soort. Deze zangvogel kan alleen effectief geïnventariseerd worden door snel uitgevoerde telrondes ruim voor zonsopgang. Mogelijk zijn verschillen in dichtheden hier ook veroorzaakt door het verschil in bezoeksfrequentie door waarnemers. De hoogste dichtheid werd vastgesteld door Jan-Joost Bakhuizen tussen Van Uvenweg en Rooseveltweg (475 territoria per 100 ha; gemiddelde territoriumgrootte is dan cirkel met middellijn van 52 m). De laagste score had de Nude oost met 127 territoria per 100 ha. Het gemiddelde lag op 308 territoria per 100 ha (d.w.z. cirkel met middellijn van 64 m). Dit is onverwacht hoog! In de Avifauna van Wageningen e.o. wordt nog gerekend met 50 per 100 ha voor het stedelijke gebied.

De ontroerend mooi zingende Zanglijster (Turdus philomelos) is als territoriumhouder vastgesteld in slechts 4 van de tien plots met steeds 1 territorium. De totale dichtheid bedraagt 3 territoria per 100 ha.

De Grote lijster (Turdus viscivorus) is in drie plots vastgesteld. In het plot Van Uvenweg-Rooseveltweg waren twee territoria. Hier staan relatief veel grote bomen in tuinen Lawickse Allee. De totale dichtheid is dezelfde als voor de Zanglijster.

Van de Bosrietzanger (Acrocephalus palustris) is er een waarneming binnen de datumgrenzen in een verwaarloosd plantsoen tussen Brinkerweg en Mulderweg. Dit rechtvaardigt de aanwezigheid van een territorium. In dit plot is ook in 1991 en 1992 een zingende Bosrietzanger gehoord binnen de datumgrenzen.

De Kleine karekiet (Acrocephalus scirpaceus) is binnen de voor een territorium geldige periode gehoord in de waterpartij in de Tarthorst en in het parkje in de Nude west.

De Spotvogel (Hippolais icterina) is vertegenwoordigd met drie territoria: Pomona (verwaarloosde boomgaard), aan de Van Uvenweg en bij de Grebbedijk (centrum).

De Braamsluiper (Sylvia curruca) werd in slechts twee plots waargenomen. In voorafgaande jaren in andere plots waargenomen die nu onbezet waren zoals de Tarthorsrt (bij Vredehorstkerk).

De Grasmus (Sylvia communis) is eigenlijk niet in woonwijken waargenomen. Bij Pomona, buiten het plot in proeftuinen van de Landbouwuniversiteit en in de Nude op het industrieterrein zijn waarnemingen gedaan die op broeden wijzen.

De Tuinfluiter (Sylvia borin) is waargenomen in drie plots die relatief veel groen bevatten.

De Zwartkop (Sylvia atricapilla) doet het aardig in de stad. In acht van de tien plots werden territoria vastgesteld. De gemiddelde dichtheid was 14 territoria per 100 ha. In het plot Pomona was de dichtheid het hoogst.

De Tjiftjaf (Phylloscopus collybita) is een vogel die in de stad kan broeden mits er zowel hoge bomen en een struiklaag aanwezig zijn. In alle tien plots zijn Tjiftjafs gehoord. In het centrum was de dichtheid het hoogst (75 territoria per 100 ha), het gemiddelde lag een factor drie lager: 24 territoria per 100 ha.

De Fitis (Phylloscopus trochilus) is niet in de juiste periode gehoord om als territoriumhouder te worden aangemerkt. Buiten de periode zijn twee zangwaarnemingen gedaan in het plot aan de Diedenweg-Bosrandweg en in het plot Van Uvenweg-Rooseveltweg.

Van het Goudhaantje (Regulus regulus) is wel in de juiste periode een zangwaarneming gedaan in de Indische buurt (Van Uvenweg-Rooseveltweg). Het is niet onwaarschijnlijk dat de soort op andere plaatsen (buiten de geïnventariseerde plots) in de stad broedt waar veel coniferen zijn geplant. 's Winters wordt de vogel vaak gehoord en gezien in de stad.

De Grauwe vliegenvanger (Muscicapa striata) is een lastig te inventariseren soort, want de vogel brengt geen opvallende zang ten gehore. In drie van de tien plots zijn territoria vastgesteld. Mogelijk zijn er vliegenvangers over het hoofd gezien. De totale dichtheid ligt nu op 4 territoria per 100 ha.

De Staartmees (Aegithalos caudatus) wordt vooral buiten de broedtijd in tuinen gezien waar ze in troepjes van vijf of meer rond trekken. Aanwijzingen voor broeden zijn gevonden in vier van de tien plots. De totale dichtheid is 3 territoria per 100 ha.

Van de Kuifmees (Parus cristatus) is er een waarneming binnen de broedtijd die op een territorium zou kunnen wijzen (Jagerskamp) en er is een waarneming op 19 juni aan de Lawickse Allee die niet geldt als territorium indicerend.

De Pimpelmees (Parus caeruleus) blijft in aantal lager dan de volgende soort, de Koolmees. In het centrumplot met veel oud geboomte, broeden relatief veel (75 territoria per 100 ha) pimpelmezen. Het gemiddelde was 37 territoria per 100 ha.

De Koolmees (Parus major) heeft een gemiddelde dichtheid van 65 territoria per 100 ha. Vooral in het plot Pomona (143 per 100 ha) zijn veel territorium houdende koolmezen vastgesteld. Het broedsucces van mezen in de stad is vaak teleurstellend. Volwassen mezen kunnen door de overvloed aan door mensen aangeboden voedsel, uitstekend leven in de stad. Voor het grootbrengen van hun jongen zijn de mezen echter aangewezen op rupsen en bomen waarin veel rupsen zitten zoals wilgen.

De Boomklever (Sitta europaea) werd vanaf 13 juni in een tuin aan de Lawickse Allee waargenomen. Dit kan een jonge vogel zijn die een territorium probeert te veroveren. De Boomklever komt zeker als broedvogel voor in het geboomte rond het IAC en waarschijnlijk op andere, niet geïnventariseerde plaatsen in de stad met veel oude bomen zoals in de tuinen aan de stadsgracht.

De Boomkruiper (Certhia brachydactyla) komt in vier van de tien plots voor. Een rij flink hoge wilgen of populieren is vaak voldoende om de vogels als territoriumhouder aan te treffen.

De Vlaamse gaai (Garrulus glandarius) is een typische bos/parkvogel die steeds meer de stad opzoekt. Gaaien zijn in de broedtijd waargenomen in de samenhangende plots Pomona, Van Uvenweg-Rooseveltweg en Rooseveltweg-Churchillweg. Zeer waarschijnlijk hebben ze bij de sporthal gebroed, daar zijn ze in de broedtijd het meest gezien. Verder is er een territorium in de Tarthorst gevonden.

De Ekster (Pica pica) komt steeds vaker voor in steden. Hoewel zelf niet vies van eieren, schijnt de Ekster zich tegen roof van de eigen eieren door Zwarte kraaien te beschermen door dicht bij de mensen te broeden. De Zwarte kraai is namelijk wat schuwer. Bewoonde eksternesten waren er in alle tien plots. De dichtheid bedroeg 14 territoria per 100 ha. Het (stads-)territorium van een Ekster heeft een middellijn van 300 m. In de Avifauna van Wageningen wordt uit gegaan van 6 territoria per 100 ha in het stedelijke gebied.

De Kauw (Corvus monedula) komt groepsgewijs voor in plots (stadswijken) met geschikte nestelgelegenheid in de vorm van toegankelijke schoorstenen en spleten. In maart en begin april vlogen kort voor zonsopgang Kauwen van hun slaapplaats in de uiterwaard de stad binnen. Later verspreidden zij zich in groepjes en paren over het broedgebied in het centrum. De tellingen aan de groep en die van de territoria kwamen aardig overeen. Het vlieggedrag van de Kauwen was echter nogal onvoorspelbaar, zodat dubbeltellingen mogelijk zijn. Het was de moeilijkst te inventariseren soort in het centrumplot.

In betrekkelijk nieuwe wijken als de Tarthorst, Pomona en de Nude zijn geen territoriumhoudende Kauwen geteld; kennelijk ontbreekt daar nestelgelegenheid.

De Zwarte kraai (Corvus corone corone) is schuwer dan de Ekster en broedt in oudere, hogere bomen. Deze door sommige mensen weinig gewaardeerde vogel werd in vier van de tien plots als territoriumhouder aangetroffen. De totale dichtheid in de geïnventariseerde plots is 8 territoria per 100 ha. Een stadsterritorium heeft gemiddeld een middellijn van 400 m.

Het verspreidingspatroon van de Spreeuw (Sturnus vulgaris) lijkt een beetje op het patroon van de Kauw. Spreeuwen nestelen onder dakpannen en spleten en gaten die in oudere huizen eerder zijn te vinden dan in nieuwbouw. De hoogste dichtheid werd gevonden in het centrum (425 territoria per 100 ha, tegen 104 per 100 ha gemiddeld). De Spreeuw 'doet' het in nieuwbouw echter veel beter dan de Kauw; in de Tarthorst lag de dichtheid zelfs boven het totaal gemiddelde (118 territoria per 100 ha). De Spreeuw staat nummer 3 op de lijst van algemene stadsvogels.

De Huismus (Passer domesticus) is nog steeds de algemeenste stadsvogel. Deze vogel is lastig te inventariseren. De Huismus begint pas te tsjilpen als de Merel praktisch uitgezongen is. Voor deze twee meest voorkomende soorten waren dus steeds aparte waarnemingsronden nodig. In een paar plots zoals de Van Uvenweg-Rooseveltweg, Pomona, Diedenweg-Bosrandweg en Nude oost was het aantal Merels groter dan het aantal Huismussen. Met 363 territoria per 100 ha is de Huismus toch de meest voorkomende soort; wijken met veel eengezinswonigen zoals Jagerskamp (678 territoria per 100 ha) en de Tarthorst (653 territoria per 100 ha) zijn favoriet bij de Huismus.

De Ringmus (Passer montanus) is alleen aangetroffen bij de Grebbedijk als broedvogel, vermoedelijk in een holle boom.

De Vink (Fringilla coelebs) is meer een park- en bosvogel die middelhoge bomen nodig heeft. De gemiddelde dichtheid was 26 territoria per 100 ha; het plot tussen Diedenweg en Bosrandweg bevatte een opvallend hogere dichtheid: 67 territoria per 100 ha.

Een Keep (Fringilla montifringilla) werd in april gehoord aan de Diedenweg.

De Groenling (Carduelis chloris) is het hele jaar door aanwezig in de stad. Vooral in herfst en winter te vinden in de buurt van rozestruiken zoals langs de Ritzema Bosweg. In bijna alle plots is de Groenling als territoriumhouder vastgesteld. Het is een vrij lastig te tellen soort die ver van de plaats waar het nest gebouwd is, baltsvluchten uitvoert. Het gemiddelde was 34 territoriumhouders per 100 ha; de hoogste dichtheid werd gescoord in Pomona (89 territoria per 100 ha).

De Putter (Carduelis carduelis) rukt op in de stad. Nestbouw werd waargenomen door 2 paartjes aan de stadsbrink - er is echter grote twijfel of er met succes gebroed is. Ook in het centrum en aan de Van Uvenweg zijn Putters als territoriumhouder gesignaleerd. Buiten het broedseizoen bevindt zich in de uiterwaard een groep van tientallen.

De Kneu (Carduelis cannabina) werd slechts in een plot (Diedenweg-Bosrandweg) als territoriumhouder vastgesteld. In het plot Rooseveltweg-Churchillweg was is er een waarneming in de broedtijd. Mogelijk broedt deze vogels vaker in de stad. Het is een lastig te inventariseren soort.

Ook de Goudvink (Pyrrhula pyrrhula) is lastig vast te stellen als broedvogel. Deze vink komt veel voor in de parken rond en in Wageningen. Alleen in het centrum is de soort als territoriumhouder vastgesteld.

De Appelvink (Coccothraustes coccothraustes) is buiten de broedtijd (op 8 maart) in het plot Van Uvenweg-Rooseveltweg waargenomen. Verder is er op 25 mei een waarneming van een hoog overvliegende Appelvink en 'losse' waarnemingen in de Tarthorst. Zeer waarschijnlijk broedt de Appelvink in de stad in niet geïnventariseerde wijken.